

REEKS LEEF-TIJD

‘Na mijn transitie dacht ik: als dit kan, kan alles’

Haar hele leven als jongen was ze jaloers op meisjes, van de badpakken die ze droegen tot de kinderen die ze konden baren. Sinds haar transitie pleit Jamine De Wandel (42) vooral voor dialoog: ‘Ik heb veel liever dat mensen met mij praten dan over mij.’

Joke Van Caesbroeck

Maandag 26 december 2022 om 3.25 uur

‘Ik woon nu in een sociaal appartement, maar voel me als vrouw sterker dan ooit. Vroeger leefde ik onder voorwaarden, nu leef ik met eigenwaarde.’ © Liza François

‘Volgens mijn fitnesscoach heb ik een metabolische leeftijd van zesentwintig jaar. Mijn lichaam voelt ook jong en fit. Ook mentaal, een beetje zoals in een puberbrein, voel ik een jeugdig enthousiasme. Al heb ik, ook zoals een tiener, soms last van extreme vermoeidheidsaanvallen. Mijn leven is er sinds mijn transitie in de praktijk niet per se makkelijker op geworden, maar ik kan met absolute zekerheid zeggen dat ik me als vrouw veel beter in mijn vel voel.’

‘Er is een leven voor en er is een leven na. Heel lang kampte ik met gevoelens van angst, schaamte en schuld. Als Ben leefde ik uiterlijk een succesvol leven. Ik was vader, cameraman, een beetje een macho en ik had een volle baard. Al zeg ik het zelf: ik was geen lelijke vent (*lacht*). Ik had voor mezelf beslist dat dit was hoe ik door het leven ging. Maar diep in me sluimerde er iets, emoties waar ik toen nog geen woorden voor had.’

Broek op de enkels

'Het gevoel anders te zijn, is nochtans altijd latent aanwezig geweest. Toen ik een jaar of tien was, werd ik heel jaloers op meisjes. Toen we gingen zwemmen, wilde ik ook een badpak aandoen. Dus ontfutselde ik het badpak van mijn zus en droeg dat dan stiekem in mijn kamer, zodat ik me een meisje kon voelen.'

'Op school werd ik gepest om mijn androgyn uiterlijk. Ik herinner me dat ik ooit mijn broek tot op mijn enkels heb laten zakken om te bewijzen dat ik een jongen was. Heel vernederend. Seksueel was ik een laatbloeier. Ik was al zevenentwintig toen ik het voor het eerst deed. Helemaal juist voelde dat niet, ik had een raar gevoel bij penetratie, alsof ik haar pijn deed, verkrachtte zelfs. Ook dat jaloerse gevoel ten aanzien van meisjes en vrouwen verdween niet. Het was een soort haat-liefdeverhouding.'

'Voor de rechtbank ben ik een gefaalde vader die geld uitgeeft aan esthetische ingrepen in plaats van aan zijn kinderen. Dat die ingrepen medisch en psychologisch een noodzaak zijn, wordt niet erkend'

'Met mijn ex-vrouw besprak ik die gevoelens niet. Zij leerde me kennen op mijn toppunt als een succesvolle man. In het geheim droeg ik soms vrouwenkleden, maar ik besprak dat met niemand. Ik wilde naar de buitenwereld toe volharden in dat perfecte plaatje, dat ideaalbeeld. Tot ik ziek werd, ik zat thuis met klierkoorts en een burn-out. Lichamelijk triggerde dat iets in me. Ik begon mezelf vragen te stellen: is dit wie ik ben? Ik dit wie ik wil zijn? Zowel in mijn job als ook privé ben ik heel lang een pleaser geweest. Toen pas stond ik voor het eerst heel bewust stil bij wat ik zelf wilde. Want dat er iets niet klopte, dat was me al lang duidelijk.'

'Door die identiteitscrisis ging ik in therapie. Er werd eerst gedacht aan een psychiatrisch probleem, een gespleten persoonlijkheid. In 2018 werd ik opgenomen in de psychiatrie in Ieper. Daar mocht ik alleen in mijn kamertje, met de gordijnen dicht, kleedjes aantrekken. Zodra ik me op de gang vertoonde, moest ik me weer als man voordoen. Een tijdlang dacht ik zelf ook dat ik geestesziek was. Tot ik er bij de vierde psycholoog achter kwam dat het onderliggende probleem gendergerelateerd was. Ik werd doorverwezen naar de genderkliniek en ging daar meteen op in: ik zat niet goed in mijn vel en wilde die piste onderzoeken. Ik had een heel laag zelfbeeld en kampte met suïcidale gedachten. Ik moest iets doen.'

Geen meemoeder

'Humor is lang mijn afweersysteem geweest. Maar ik wilde me niet langer verstoppen. Het lukte ook niet meer. Sinds ik helemaal mezelf kan zijn, als vrouw, kom ik soms intimiderend over, net omdat ik me gelukkig voel. Anderen reageren daar al eens gefrustreerd op. Ik heb daar heel veel begrip voor omdat ik het herken: toen ik zelf ongelukkig was, had ik een degout van gelukkige mensen. Ik joeg ze weg.'

‘Met mijn ex-partner kreeg ik twee zonen. Toen ze zwanger was en beviel, was ik jaloers. Ik wilde ook kinderen kunnen dragen en baren. Maar zoiets kan je onmogelijk verwoorden. Dat durfde ik niet, ik was bang dat ze me gek zou verklaren. De afspraken rond het hoederecht verlopen stroef en jammer genoeg via de rechtbank. Ik denk dat dit vooral komt omdat we beiden worstelen met een gebrek aan erkenning. Ik zeg dat ook helemaal niet verwijtend, ik zie het als iets dat ons is overkomen.’

‘Juridisch word ik gezien als een vader die zijn gezin in de steek heeft gelaten, niet als een meemoeder die heel graag wil zorgen voor de kinderen. In die zin voel ik me veroordeeld. Trans moederschap staat nog niet in het juridische jargon, laat staan dat er begrip en erkenning voor is.’

‘In de ogen van de rechtbank ben ik een gefaalde vader die geld uitgeeft aan esthetische ingrepen in plaats van aan zijn kinderen. Dat die ingrepen zowel medisch als psychologisch een absolute noodzaak zijn, wordt niet erkend. Bovendien doe je zulke ingrepen echt niet voor je plezier, ze zijn niet alleen duur maar ook tijdrovend en erg pijnlijk.’

‘Eigenlijk word je op die manier niet gezien in wie je bent en wat je doormaakt. Opnieuw gaat iemand anders jouw zelfbeeld bepalen. Dat is pijnlijk, omdat je dat als trans persoon eigenlijk al je hele leven toegelaten hebt: wat voor jou normaal voelt, kan of mag niet.’

© Liza François

‘Maar ik ben me er ook van bewust dat genderimpact, de gevolgen voor je omgeving en naasten, onderschat wordt. Mijn ouders hadden er in het begin erg moeilijk mee, wat ik begrijp. Nu hebben ze er vrede mee, maar daar was tijd voor nodig. Met de kinderen zal dat wellicht ook zo zijn. De jongste zie ik nog, maar de oudste voorlopig niet meer. Ik vertrouw erop dat het goedkomt, maar tegelijkertijd verlies ik ook cruciale jaren met hem. Intussen bewaar ik mijn innerlijke rust en vertaal ik mijn moederlijke/ gevoelens in mijn werk als kinderyogadocent.’

Knipogende dolfijn

‘Door de juridische kosten en het feit dat ik als man word bekeken en dus meer onderhoudsgeld moet betalen, ben ik in een spiraal van schulden beland. In september werd er zelfs beslag gelegd op mijn uitkering. Mocht er verder geen sociale ondersteuning zijn in dit land, dan had ik nu op straat geleefd. Dat besef ik heel goed. Ik woon in een sociaal appartement, maar voel me als vrouw sterker dan ooit. Krachtig genoeg om het hoofd boven water te houden. Vroeger leefde ik onder voorwaarden, nu leef ik met eigenwaarde. Dat maakt een enorm verschil.’

‘In 2023 zou ik graag aan de slag gaan als gendercoach. Om lotgenoten bij te staan in dat ingrijpende proces, maar ook hun familie en naasten. Want voor hen is de transitie van een geliefde vaak een rouwproces. Ook voor de persoon zelf is er nog te weinig begeleiding. In transgenderzorg moet nog meer geïnvesteerd worden, de suïcidecijfers zijn nog altijd veel te hoog.’

‘Na mijn transitie dacht ik: als dit kan, kan alles. Ik begon over andere kinderdromen na te denken. Zo ben ik altijd zot geweest van Ariël, de kleine zeemeermin. Twee jaar geleden ging ik duiken met wilde dolfijnen op Corsica. Ik bleef toen, zonder het te beseffen, erg lang onder water. Op een bepaald moment had ik de indruk dat een van die dolfijnen naar me knipoogde, zo van: jij hoort hier. Dat is typisch voor mensen in genereuforie: het aan verliefdheid grenzende gevoel van thuis te komen.’

‘Ik verdiepte me in de wereld van zeemeerminnen. Het visuele prikkelde me, maar ook het technische aspect: erg lang je adem inhouden. Ik zit nu zelf op vier en een halve minuut en mik op vijf minuten. Intussen ben ik ook zelf *mermaid-instructeur*. Het is geweldig om tijd door te brengen met gelijkgestemden. In Leuven, waar ik woon, hebben we met een paar mensen Queer Leuven uit de grond gestampt, een initiatief om aan een vernieuwd regenboogbeleid te werken. We organiseren maandelijks pop-up Queer Cafés op verschillende locaties in de stad. Ontmoetingsmomenten met activiteiten als spelletjesavonden, rolschaatsen of een open mic. Ik wil vooral de dialoog in de samenleving aanwakkeren. Queers en niet-queers samenbrengen, elkaar inspireren, van elkaar leren. Pas dan is een maatschappij echt inclusief.’

‘Die dialoog is volgens mij de essentie. Ik begrijp heel goed dat er mensen zijn die zich niet goed kunnen inleven in genderproblemen. Maar stel dan vragen, ik beantwoord die met plezier. Vragen stellen is de eerste stap richting wederzijds begrip. Ik heb veel liever dat mensen met me praten dan dat ze over me praten.’